

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ ทำให้ สถาบันการศึกษา เร่งรัดการปลูกฝังคุณธรรม ให้กับเยาวชนของชาติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ก้าวสู่สังคม คุณธรรมนำความรู้ โดยขอความร่วมมือจาก สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และ สถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จสามารถนำไปสู่การปฏิบัติยุทธศาสตร์ ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นทุกฝ่ายจะต้องมีความตั้งใจ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ผู้ใหญ่ ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน พ่อแม่ต้องดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิด ครูต้องมีจิตสำนึกและวิญญาน ของความเป็นครูเพิ่มขึ้น ภาครัฐและเอกชน องค์การศาสนา และสื่อมวลชน ต้องตื่นตัว กระตือรือร้น และผนึกกำลังเพื่อการพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าอย่างมั่นคงอย่างน้อยที่สุดทุกคนควรทำงานให้เต็ม กำลัง เต็มความสามารถ และเต็มเวลาด้วย คุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มี วินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ หากเกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน สถาบัน ตลอดจน ประเทศใดแล้ว โดยเฉพาะประเทศไทยนั้นก็จะพ้นวิกฤติทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม พัฒนา ชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมคุณธรรมนำความรู้ ชีวิตของคนในชาติ คงจะดีกว่าเดิม สังคมไทยจะสงบสุขกว่านี้ ประเทศไทยก็คงเป็นไทยอยู่ตลอดไป มีการพัฒนาอย่างรุดหน้าไม่ด้อยกว่า ประเทศใดในโลกนี้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างแน่นอน^๑

ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นเสมือนป่าหลอมที่จะผลิตทรัพยากรบุคคลอันสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา บ้านเมืองในปัจจุบันและอนาคต โดยมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับระบบการอยู่ร่วมกันระหว่าง ผู้เรียนกับชุมชน ดังนั้นผู้เรียนจึงควรที่จะได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่สอดคล้อง เหมาะสม ในขณะที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้เอง ได้มีผลกระทบอย่างสำคัญต่อ คุณธรรมจริยธรรมให้ถดถอยลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ จึงมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นพลังอันสำคัญของชาติและเป็นความหวังใหม่ในสังคม เพราะ เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลาย มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญาในการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนนั้น จำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเพราะพฤติกรรมของบุคคล ย่อมมีผลสืบเนื่องกันและในช่วงที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งจัดว่าเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของการเป็นเด็ก และผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการพัฒนาทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาและร่างกาย จึงง่ายต่อการ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม คุณธรรมจริยธรรม เป็นรากฐานแห่งความเจริญรุ่งเรือง มั่นคง และความ

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, การปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓). หน้า ก.

สงบสุขของคนทุกคนในสังคม และประเทศชาติ ทุกประเทศมีแนวนโยบายให้ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม อันดีเป็นหลักประการแรก การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การศึกษาทางวิชาการ และการเมืองซึ่งไม่มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักยึดแล้วย่อมให้โทษมากกว่าให้คุณ หากเราเปรียบสังคมเรานี้เหมือนต้นไม้ที่มีแก่น คุณธรรม จริยธรรม ก็เปรียบเหมือนแก่น ความเจริญนี้ก็เปรียบเหมือนเปลือก กระพี้ที่ห่อหุ้มแก่นเอาไว้ คนที่มีความรู้ไม่มีคุณธรรมจริยธรรม จึงมักเป็นคนทีก่อปัญหา หรือ ความเดือดร้อนให้แก่สังคมและคนอื่น การที่จะพัฒนาบ้านเมืองต้องพัฒนาที่จิตใจของคนก่อนเป็นอันดับแรก^๒

การพัฒนาทางด้านจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งจำเป็นและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา ๒๕๔๒ ซึ่งได้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา ๖ ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และ จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และในมาตราที่ ๒๔ ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการขบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้าน คุณธรรม จริยธรรม ที่เกิดขึ้นกับเยาวชนผู้ที่จะเป็นเยาวชนของชาติในอนาคต^๓

เนื่องจากปัจจุบัน ภาวะวิกฤติของชาติที่เผชิญอยู่อย่างรอบด้าน ความเปลี่ยนแปลงที่ต้องแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอด ในด้านหนึ่งโลกาภิวัตน์ทำให้ข่าวสารจากทั่วโลกติดต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็วได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งคือ ภัยที่แฝงมากับค่านิยมแห่งการบริโภคสิ่งใหม่ ๆ และการโฆษณาชวนเชื่อ เพราะเรายังเสพผลผลิตทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากขึ้นเท่าใด ดูเหมือนว่าต้องสูญเสียสิ่งที่ดีงามในสังคมมากขึ้นเท่านั้น เช่น ค่านิยมแห่งความร่วมมือร่วมใจ และระเบียบวินัย การพึ่งพาอาศัยกันเพื่อความสุขของคนในสังคม แต่กลับมีค่านิยมแห่งการแข่งขันเพื่อความ เป็นหนึ่ง ชิงดีชิงเด่นกันเข้ามาแทนที่ (โสฬส ศิริไสย : เอกสารสัมมนา ๒๕๓๗) จึงเป็นหน้าที่ของ คนไทยทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกหมู่เหล่า ที่จะต้องร่วมกันหาช่องทาง วิธีการ ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกัน พัฒนาเยาวชน ให้อยู่บนรากฐานของ คุณธรรม การศึกษาจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะผ่อนคลายวิกฤติ ต่างๆ ปัจจุบันการมี การแข่งขันกันสูง มีการแย่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ประชาชนมี จำนวนมากเพิ่มขึ้น สภาพเศรษฐกิจฝืดเคืองและความหลากหลายของวัฒนธรรมต่างชาติและ นวัตกรรมอยู่ในสภาพที่ก้าวกระโดด ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องแข่งขันกันเพื่อประกอบอาชีพ จนไม่มี เวลาที่จะเลี้ยงดูบุตรหลาน เด็กบางคนถูกพ่อแม่ผู้ปกครองทอดทิ้งเพื่อไปทำงานในต่างถิ่น หรือ ถูก ปลอ่ยปละละเลย จึงทำให้เด็กๆ มีปัญหาทั้งทางสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต และการศึกษาโดยเฉพาะ

^๒ ดลฤดี รพีนิพนธ์, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก” ,วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราช ภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๔๖).

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๕๘.

ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมพระสงฆ์สามารถถ่ายทอดและปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวให้แก่เด็กและเยาวชนได้เพื่อสร้างสังคมแห่งความเป็นมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันศึกษาต่างๆ จึงเล็งเห็นความสำคัญของสถาบันพระสงฆ์ที่ต้องเข้ามามีส่วนในการร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ยากในการนำศาสนธรรมสู่เยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งยากสำหรับสังคมในปัจจุบัน^๔

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้วิเคราะห์เพื่อให้เหตุผลว่าที่ต้องจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนาในโรงเรียน โดยสรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้ พระพุทธศาสนาเป็นจริยศึกษาเพื่อรับมือกับปัญหาของยุคพัฒนา ให้คนไทยรู้จักเก็บรวบรวมศึกษา และเลือกใช้ประโยชน์จากข้อมูลทั้งหลายเกี่ยวกับการส่งเสริมความเจริญอย่างเพียงพอ พระพุทธศาสนาเป็นระบบจริยธรรมที่สอดคล้องกับพื้นฐานเดิมของสังคมไทย แม้ว่าปัจจุบันในระดับพื้นผิวจะมองเห็นว่าผู้คนนั้นห่างเหินจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนา แต่ระบบศีลธรรมของพระพุทธศาสนาก็ยังสืบต่ออยู่อย่างแน่นหนาในรากฐานทางวัฒนธรรมไทย^๕

การจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในหลักสูตรประถมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ได้เพิ่มเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งที่นิมนต์พระสงฆ์ไปสอนสาระพระพุทธศาสนาให้กับนักเรียน โดยเฉพาะสถาบันที่มีสัดส่วนนักเรียนที่นับถือพระพุทธศาสนามาก สถาบันที่อยู่ใกล้วัด พระสงฆ์บางรูปที่นิมนต์มีความรู้ความเข้าใจพอที่จะสอนได้แต่บางรูปก็ไม่สามารถสอนได้ บางรูปมีความรู้ดีแต่ไม่เข้าใจในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละระดับแต่ละวัย ซึ่งมีผลทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนไม่สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยถึงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนที่ดำเนินการอยู่ และศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ และนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการวางแผนและเป็นแนวทางการขัดเกลาพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งจะช่วยลดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบัน เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

^๔ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๒-๕.

^๕ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๖๐.

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ

๑.๒.๓ เพื่อนำผลวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการขัดเกลาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๓ – ๖ ได้แก่ ด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ

๑.๓.๒ ด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๓ – ๖) มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๙๒ คน

๑.๓.๓ ด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัย คือ โรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ถึง วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕ รวมระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ นักเรียนในโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ หรือไม่

๑.๔.๓ นักเรียนในโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว มีปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ หรือไม่อย่างไร

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ทั้งต่อตนเองและสังคม เพื่อก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และยังเป็นตัวการของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคมการเมืองอีกด้วย

จริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติ ที่สังคมมุ่งหวังให้คนในสังคมนั้นประพฤติ มีความถูกต้องในความประพฤติ มีเสรีภาพภายในขอบเขตของมโนธรรม (Conscience) เป็นหน้าที่ที่สมาชิกในสังคมพึงประพฤติปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด

นักเรียน หมายถึง ในที่นี้หมายถึงนักเรียนชั้นประถมศึกษา ๓-๖ ในโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว

โรงเรียน หมายถึง สถานที่สำหรับฝึกสอนนักเรียนภายใต้การดูแลของครูหรืออาจารย์ หลายประเทศมีระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาคบังคับ ในที่นี้หมายถึงโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ระดับการศึกษาประถมศึกษา ๓-๖

ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับประถมศึกษา ๑-๖ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานและให้สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัย และความสามารถ ดำรงตนเป็น พลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การจัดสถานศึกษาระดับประถมศึกษา พึงจัดเป็นตอนเดียวตลอดใช้เวลาเรียนประมาณ ๖ ปี

คุณธรรม (Virtue) “คุณธรรม” คือ คุณ + ธรรมะ คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและ สังคม ซึ่งรวมสรุปก็คือ สภาพคุณงาม ความดี ในที่นี้คือ คุณธรรมตามหลัก ๘ ประการ ได้แก่

ขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งานมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

ประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

ซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกสำเียง หรืออคติ ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นใน ระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

สุขภาพ คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

สะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกลมนิจิตไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจและสภาพแวดล้อมมีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

สามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดียวร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญาลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน^๖

ศีลธรรม (Morality) ความประพฤติที่ดีที่ชอบ หรือธรรมในระดับศีล หรือกรอบปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับความรู้สึกรับผิดชอบ บริสุทธิ์ เกี่ยวกับจิตใจ หลักความประพฤติที่ดีสำหรับบุคคลพึงปฏิบัติ^๗

^๖ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๘ คุณธรรมพื้นฐาน, ๒๕๕๐. มติชนรายวันออนไลน์, การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมกับสังคม, ฉบับวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๑, (เข้าถึง ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔).

^๗ โดย ดร. จรยพร ธรณินทร์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ

๑.๗.๒ ทราบแนวทางของปัญหา อุปสรรค ที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเทศบาล ๒ (บ้านลัดกะสัง) จังหวัดสระแก้ว ตามหลักคุณธรรม ๘ ประการ

๑.๗.๓ ผลวิจัยที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการขัดเกลาเยาวชนให้เป็นคนดี